57. Torstaina 17 päivänä toukokuuta 1990

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta sekä laiksi valtion virkojen täyttämisestä eräissä tapauksissa ja eräiden asetusten toimittamisesta eduskunnalle annetun lain 2 §:n kumoamisesta 1740

Hallituksen esitykset n:ot 227 ja 238/1989 vp.
Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 3
Suuren valiokunnan mietintö n:o 38

2) Ehdotukset laeiksi testamentin valvontaa koskevien säännösten kumoamisesta 1741

Hallituksen esitys n:o 1
Lakivaliokunnan mietintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 39

3) Ehdotus laiksi tullitariffilain liitteenä olevan tullitariffin muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 5
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10
Suuren valiokunnan mietintö n:o 40

4) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Helsingin kaupungin välillä ... „

Hallituksen esitys n:o 39
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12
Suuren valiokunnan mietintö n:o 41

Siv.

5) Ehdotus eläinlääkintähuoltolaiksi 1741

Hallituksen esitys n:o 252/1989 vp.
Talousvaliokunnan mietintö n:o 4
Suuren valiokunnan mietintö n:o 42

6) Ehdotus laiksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta .. 1742

Hallituksen esitys n:o 132/1989 vp.
Toivomusaloitteet n:ot 235 ja 254/1988 vp. sekä 225/1989 vp.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 43

7) Ehdotus laiksi henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa ..... „

Hallituksen esitys n:o 247/1989 vp.
Toivomusaloitteet n:ot 876, 1001, 1040 ja 1045/1987 vp.
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 11
Suuren valiokunnan mietintö n:o 44

8) Ehdotus laiksi evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain muuttamisesta 1747

Hallituksen esitys n:o 32
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 12
Suuren valiokunnan mietintö n:o 45

9) Ehdotukset laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 45
Lakialoitteet n:ot 15 ja 24
Toivomusaloite n:o 713/1988 vp.
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 13
Suuren valiokunnan mietintö n:o 46

Siv.

10) Ehdotukset laeiksi työttömyysturvalain 22 §:n ja työttömyyskassalain muuttamisesta sekä laiksi koulutus- ja erorahastosta 1749

Hallituksen esitys n:o 46
Lakialoite n:o 25/1987 vp.
Toivomusaloitteet n:ot 927, 1000 ja 1033/1987 vp. sekä 664 ja 760/1988 vp.
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 47

Ensimmäinen käsittely:

11) Ehdotukset laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta 1754

Hallituksen esitys n:o 41
Lakialoite n:o 25
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14

Pöydällepanoa varten esitellään:

12) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 17 ja 21 §:n muuttamisesta (HE n:o 258/1989 vp.) 1755

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Hetemäki-Olander sekä edustajat Aaltonen, R. Aho, Apukka, Björklund, Björkstrand, Hietala, Hokkanen, Hurskainen, Isohookana-Asunmaa, Järvisalo-Kanerva, Kettunen, Korkia-Aho, Kääriäinen, M. Lahtinen, Laine, P. Leppänen, Liikanen, Mattila, Moilanen, Mäki-Hakola, Nieminen, Niinistö, Paakkinen, Paasio, Pohjanoksa, Pulliainen, Puolanne, Rusanen, Röntynen, Saastamoinen, Sasi ja Tiuri.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Järvisalo-Kanerva, Korkia-Aho ja Paakkinen, virkatehtävien takia edustajat Aaltonen, Puolanne ja Tiuri sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Hietala, Kääriäinen, M. Lahtinen, Nieminen ja Rusanen sekä kuluvan toukokuun 22 päivään yksityisasioiden takia ed. Mattila.

Eduskunnan tietoon saatettuja asetuksia

Puhemies: Ilmoitetaan, että valtion virkojen täyttämisestä eräissä tapauksissa ja eräiden asetusten toimittamisesta eduskunnalle 24 päivänä lokakuuta 1986 annetun lain 2 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa ovat eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet valtion virkamieslain nojalla 27 päivänä huhtikuuta 1990 annetut

Asetus rajavartiolaitoksen eräiden sotilasvirkojen lakkauttamisesta ja perustamisesta; sekä

Asetus rajavartiolaitoksen eräiden virkojen lakkauttamisesta ja perustamisesta.

Nämä asetukset on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta sekä laiksi valtion virkojen täyttämisestä eräissä tapauksissa ja eräiden asetusten toimittamisesta eduskunnalle annetun lain 2 §:n kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitykset n:ot 227 ja 238/1989 vp.
Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 3
Suuren valiokunnan mietintö n:o 38

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 38. Ensin sal-

litaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 6, 8 ja 8 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotukset laeiksi testamentin valvontaa koskevien säännösten kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 1
Lakivaliokunnan mietintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 39

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 39. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 7 luvun 5 § ja luvun otsikko, 14 luvun 4 ja 5 § sekä luvun otsikko, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 8 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, kolmannen lakiehdotuksen 69 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, neljännen lakiehdotuksen 11 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, viidennen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike sekä kuudennen lakiehdotuksen 6 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi tullitariffilain liitteenä olevan tullitariffin muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 5
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10
Suuren valiokunnan mietintö n:o 40

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 40. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta tullitariffilain liitteenä olevan tullitariffin II osan 7. ja 10. ryhmä ja IV osan 19. ryhmä sekä lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi aluevaihdosta valtion ja Helsingin kaupungin välillä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 39
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12
Suuren valiokunnan mietintö n:o 41

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 41. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus eläinlääkintähuoltolaiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 252/1989 vp.
Talousvaliokunnan mietintö n:o 4
Suuren valiokunnan mietintö n:o 42

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 42. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, 1 §:n edellä oleva alaotsikko, 3 § ja sen edellä oleva alaotsikko, 1 luvun otsikko, 4—7 §, 2 luvun otsikko, 8—12 §, 8 §:n edellä oleva alaotsikko, 13 ja 14 §, 13 §:n edellä oleva alaotsikko, 15 § ja sen edellä oleva alaotsikko, 16 § ja sen edellä oleva alaotsikko, 3 luvun otsikko, 17—20 §, 4 luvun otsikko, 21—26 §, 5 luvun otsikko, 27—31 § ja 6 luvun otsikko, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 132/1989 vp.
Toivomusaloitteet n:ot 235 ja 254/1988 vp. sekä 225/1989 vp.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 43

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 43. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kietäväinen: Herra puhemies! Laki- ja talousvaliokunta on mietinnössään aivan oikein korostanut sitä, että öljyntorjuntavalmiutta Saimaalla on riippumatta siitä, miten tämän lakiesityksen käy, tehostettava. On valittaen todettava, että hallituksen esityksessä tätä asiaa on vähätelty. Nimittäin hallituksen esityksen perusteluissa sivulla 5 on todettu asia tavalla, josta voi selvästikin lukea, että hallituksen tavoitteena on saada tämän lakiesityksen kautta aikaan öljyntorjuntamenoissa merkittäviä useitten miljoonien markkojen säästöjä Saimaan alueella. Tämä ei ole millään tavalla perusteltua. Sama asia on tullut asiaa käsiteltäessä esille myös asiantuntijalausunnoissa.

Haluan tässä yhteydessä, ja tulen tähän palaamaan kolmannen käsittelyn yhteydessä vielä tarkemmin, korostaa, että riippumatta siitä, kielletäänkö raskaan polttoöljyn kuljetus Saimaalla, on Saimaan öljyntorjuntavalmiutta tehostettava. Nimittäin kuivalastialuksissa on hyvin paljon sellaisia, joissa käytetään raskasta polttoöljyä yhden pohjan takana polttoaineena. Tällaisten alusten liikkuminen Saimaalla jatkuisi siitä huolimatta, että raskaan polttoöljyn kuljetus kiellettäisiin. Tämä merkitsee siis sitä, että tarvitaan öljyntorjuntavalmiuden tehostamista, koska nämä ongelmat eivät tällä lakiesityksellä poistu.

Myös pitäisin välttämättömänä sitä, että kaksoispohjavaatimus ulotettaisiin myös kuivalastialuksiin. Korostan myös sitä, että Saimaalla tarvitaan pikaisesti syväväylästön kehittämistä ja kunnostamista sekä tätä kautta vesiliikenneturvallisuuden edistämistä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 247/1989 vp.
Toivomusaloitteet n:ot 876, 1001, 1040 ja 1045/1987 vp.
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 11
Suuren valiokunnan mietintö n:o 44

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 44. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Laissa henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa esitetään, että tätä sovelletaan vähintään 150 hengen yrityksiin. Tämä tarkoittaa, että laki ulottuisi vain 850 yrityk-

seen, mikäli muissa yrityksissä ei vapaaehtoisesti päästä näihin järjestelyihin henkilöstön edustuksesta.

Henkilöstörajasta keskustelimme jo ensimmäisessä käsittelyssä. Tässä yhteydessä en jatka keskustelua enempää kuin toteamalla, että raja on aivan liian korkea. Se ei yllä sille tasolle, millä useissa Euroopan maissa jo nyt henkilöstön edustus on, sillä henkilöstön edustuksen raja on 25—50 henkilön yrityksissä useissa kehittyneissä Euroopan maissa. Me tulemme siis tämän mukaisesti lain 2 §:ssä esittämään, että raja olisi 30, joka on otettu yhteistoimintalaista. Yhteistoimintalaki koskee yrityksiä, joissa on vähintään 30 henkilöä, joten tämä olisi meillä luonnollinen sovellettavaksi.

Olemme pitäneet tarkoituksenmukaisena, että henkilöstön edustus ensisijaisesti perustuu vapaaehtoisiin järjestelyihin työnantajan ja henkilöstön välillä. Ne kokemukset, joita tähänastisista edustusjärjestelyistä on saatu, ovat olleet positiivisia. Työnantaja ei varmasti missään tapauksessa ole tehnyt sitä vahingokseen, jos on ottanut henkilöstön edustajia hallitukseen tai hallintoneuvostoon.

Erityisesti yritysten hallituksissa tai johtoryhmissä mukana olevat työntekijöiden edustajat ovat pitäneet järjestelyjä työntekijöiden kannalta myönteisinä ja ovat myös todenneet, että se tieto, mitä suoraan johtoryhmästä tai hallituksesta voi saada, on edesauttanut sitä, että moni ongelma, moni ristiriita ja konflikti, joka työpaikalla olisi syntynyt, jos tätä tietoa ei olisi ollut, on jäänyt syntymättä, kun tietoa on annettu.

Näin voin vielä toistamiseen todeta, että kun työnantaja antaa henkilöstölle edes tietoa, se varmasti koituu työnantajan eduksi sillä, että vältetään ristiriitoja. Se on myös työntekijöiden etu, koska eivät työntekijät lakkoile lakkoilun vuoksi, vaan nimenomaan kamppailevat siitä, että heidän työnsä olisi varmistettu ja heillä olisi jatkuvasti työtä. Jos lakkoon joudutaan, työntekijät aina kärsivät siitä palkan menetyksinä. Näin ollen työntekijöillä ei ole tarvetta lakkoilla lakkoilun vuoksi, vaan nimenomaan sen vuoksi, että he saavat tietää, mistä yrityksessä on kysymys, ja toivovat myös pääsevänsä päätöksentekoon osallisiksi.

Tämä lakihan koskee niitä tilanteita, joissa ei ole henkilöstön ja työnantajan välillä päästy sopimukseen. Jos sopimukseen päästään, järjestelythän voivat olla moninaiset ja poiketa laissa esitetystä vähimmäistasosta. Tässä lakitekstissä on siis esitetty se vähimmäistaso, mitä pitää noudattaa, jollei sopimukseen ole päästy. Hallitus esittää, että tällaisissa tilanteissa yritys saisi itse valita, mihin päätöselimeen henkilöstön edustajat valittaisiin. Tämä antaa selvästi työnantajalle ylivallan tässä asiassa. Me taas katsomme, että henkilöstön tulisi voida päättää ristiriitatilanteessa siitä elimestä, johon henkilöstön edustajat osallistuvat.

Esityksen perusteluissa todetaan, että milloin yritys voi itsenäisesti valita toimielimen, niin edellytyksenä on vain, että sen käsiteltäväksi tulevat tärkeät liiketoimintaa, taloutta ja henkilöstön asemaa koskevat ratkaisut. Tämä on tärkeä kriteeri, mutta on oletettavissa, että jos ristiriitoja syntyy siitä, missä elimessä henkilöstön edustajat ovat, työnantaja pyrkii ottamaan heidät sellaiseen elimeen, joka ei ole oleellisin liiketoimintaa, taloutta ja henkilöstön asemaa koskevien päätösten kannalta. Jotta lain tarkoitus toteutuisi, meidän mielestämme henkilöstön tulisi saada päättää tämä asia siten, että henkilöstön enemmistön kanta ratkaisisi, ellei sopimukseen päästä.

Hallitus esittää myös, että henkilöstön edustajia voisi olla neljännes asianomaisen toimielimen muiden jäsenten määrästä, kuitenkin niin, että edustajia on aina vähintään yksi ja enintään neljä. Meidän mielestämme tämä tulisi kirjata siten, että henkilöstön edustajia on oltava aina vähintään neljäsosa eikä neljän kattoa tulisi asettaa. Yleensähän meillä on neljä ammatillista keskusjärjestöä, ja varmasti useimmissa tapauksissa luonteva lähtökohta on, että jokaisen keskusjärjestön paikallisen yhdistyksen edustaja voi olla mukana tässä elimessä.

Mutta on tilanteita, joissa esimerkiksi työntekijöiden järjestö edustaa 90:tä tai jopa 95:tä prosenttia henkilöstöstä. Olisi hieman erikoista, että silloin toimihenkilöt saavat esimerkiksi kolme edustajaa ja työntekijät vain yhden, kun jälkimmäisiä on kuitenkin valtaosa yrityksen henkilöstöstä. Näin ollen eräissä vapaahehtoisissa järjestelyissä on päädytty siihen, että jos yhdellä järjestöllä on enemmistö henkilöstöstä, sillä on kaksi edustajaa näissä elimissä. Tämmöinen on varmasti tarkoituksenmukainen järjestely. Sen vuoksi ehdotamme, että neljän enimmäisrajaa ei

aseteta, vaan henkilöstön edustajia voidaan nimetä useampiakin, kuitenkin vähintään neljännes.

Jos kerran lähtökohtana on ollut se, että mieluummin asioista sovitaan, silloin myöskin lain pakottavien pykälien tulisi suosia sellaista järjestelyä, joka olisi henkilöstön mielen mukainen ja estäisi turhat ristiriidat henkilöstönkin kesken.

Hallitus esittää rajoitettavaksi henkilöstön edustajien oikeutta osallistua päätöksentekoon. Rajoitus koskee yrityksen johdon valintaa, erottamista ja johdon sopimusehtoja sekä myöskin henkilöstön työsuhteen ehtoja taikka työtaistelutoimenpiteitä koskevien asioiden käsittelyä. Viimeksi mainitut asiat voidaankin rajoittaa, koska silloinhan työntekijöiden edustajat istuisivat kahdella pallilla, jos on työtaistelutoimenpide meneillään. Tämä on luonnollinen rajoitus. Mutta sitä, että rajoitetaan henkilöstön oikeutta osallistua yrityksen johdon valintaan, erottamiseen ja johdon sopimusehtojen käsittelyyn, emme pidä perusteltuna. Usein yrityksessä syntyy ristiriitoja sen vuoksi, että siellä on johtopaikalla henkilö, joka yksinkertaisesti ei tule toimeen henkilöstön kanssa. Näitä tilanteita on ratkottu siten, että henkilöstö istuu kyseisen johtajan ulos. Mielestäni olisi parempi ratkaisu, että siinä elimessä, missä näitä ratkaisuja tehdään, myöskin henkilöstön edustajilla olisi oikeus osallistua asian käsittelyyn.

On tosin sanottava, että tietyissä tapauksissa henkilöstön edustajat ovat jossain määrin ongelmallisessa tilanteessa, koska jos heille sattuu väärä valinta, he myöskin tietysti kantavat vastuuta siitä, että on valittu huono johtaja. Mutta ei mielestäni tämä ole sellainen ongelma, että sen vuoksi henkilöstön edustajien oikeutta johtajan valintaan ei pitäisi ottaa lakiin. Päinvastoin kokonaisuutena asiaa ajatellen henkilöstöllä tulee olla oikeus olla mukana johdon valinnassa ja erottamisessa.

Hallitus on esittänyt, että henkilöstön edustajan tulee olla maassa asuva Suomen tai Pohjoismaiden kansalainen. Mielestämme tämä on turha rajoitus. Valiokunnassa käydyssä keskustelussa todettiin, että henkilöstö osaa valita itselleen sen edustajan, jonka uskoo ja luottaa heidän asioitansa hyvin hoitavan. Kansallisuusrajoitusta ei tarvita. Kun edellytyksenä on, että henkilö on yritykseen työsuhteessa, tämä riittää kriteeriksi.

Vielä yksityiskohta on se, kuka valvoo. Hallitus esittää, että työvoimapiirit valvoisivat tätä lakia. Mielestämme se on hieman erikoinen ratkaisu, koska yleensä työoloja, työturvallisuutta, työsuojelua ja koko työoikeutta työpaikoilla valvovat ammatillisten järjestöjen lisäksi nimenomaan työsuojelupiirit, ja mielestämme niillä on paremmat edellytykset myöskin tämän lain valvontaan. Sen vuoksi esitämme valvonnan siirrettäväksi työsuojelupiireille, jotka avustavat työministeriötä. Työsuojelupiirithän on myös nykyisin siirretty työministeriön alaisuuteen.

Herra puhemies! Olen esitellyt ne muutosehdotukset, joita olemme valiokunnassa esittäneet tähän hallituksen esitykseen. Tämän pohjalta ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin sosiaalivaliokunnan mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukosen puheenvuorossa oli kyllä paljon asiaa ja sellaista kritiikkiä, jonka hallituksen esitys minunkin mielestäni ansaitsee. Taustanahan on se, että työmarkkinajärjestöt tässä asiassa pääsivät viimein yksimieliseen sopimukseen. Sitä hallitus on noudattanut, ja mekin sosiaalivaliokunnassa päädyimme muutospaineista huolimatta siihen, että työmarkkinajärjestöjen sopimus lakitekstinä kuljetetaan eteenpäin.

Esimerkiksi ed. Stenius-Kaukosen kritisoi soveltamisala. Onhan tietysti aika ihmeellistä, että rajana on 150 henkilöä, kun Ruotsissa on 25, Norjassa 30, Tanskassa 50, joten ei tämä ratkaisu voi olla kovin pitkäaikainen. Sama tietysti koskee näitä jossain määrin keinotekoisilta tuntuvia kattosääntöjä henkilöstön edustuksen osalta. Samaten ulkomaalaisten osallistumisen rajaaminen lukuunottamatta pohjoismaalaisia ei tunnu tässä yhdentyvässä Euroopassa kovin tarkoituksenmukaiselta. Mutta kun Ruotsissakin tämä rajaus vielä oli, se päätettiin säilyttää.

Kaiken kaikkiaan paljon puhuttu Euroopan talousalue toivottavasti jatkossakin vauhdittaa suomalaisen työelämän demokratisointia niin, että työntekijöillä, henkilöstöllä, on käytännössä nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa arkipäivän päätöksentekoon. Tässä mielessä mm. konsernilainsää-

däntö, josta työmarkkinajärjestöt myös ovat päässeet yksimielisyyteen, pitäisi mielestäni mahdollisimman pikaisesti saada eduskuntaan.

Ed. Louvo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan vastata ed. Stenius-Kaukoselle, että tämä todella on saatu työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen yhteistoimin aikaan. Työmarkkinajärjestöt ovat valiokunnassa kuultavina ollessaan olleet yksimielisiä esityksestä.

Mielestäni on erittäin hyvä, että laki perustuu vapaaehtoisiin järjestelyihin. Ensimmäisessä käsittelyssä todettiin, että yhteistoimintaa ei saada pakolla aikaan. Sen varmasti voimme kaikki allekirjoittaa. Mikä estää myös pienemmissä yrityksissä toteuttamasta vastaavia järjestelyjä? Ei työntekijärajojen tarvitse sillä lailla olla sitovia. Kun olen ollut kansanedustajien yritysharjoittelussa, siellä on voinut todeta, että hyvin monen muotoisia yhteistoimintajärjestelyjä on tehty ja ne ovat varmasti yrityksille, niin työntekijöille kuin työnantajillekin, olleet erittäin hedelmällisiä.

Sosiaalivaliokunta kävi tutustumassa Ruotsin työelämän lainsäädäntöön. Siellä sai sellaisen käsityksen, että pakolliseen hyvin pieneen 25 henkilön rajaan eivät kaikki työntekijätkään ole tyytyväisiä, koska se sitoo liikaa myös yritystoimintaa.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Louvo ja myös ed. Skinnari vetoavat siihen, että tämä on ollut työmarkkinajärjestöjen yhteinen sopimus. Työntekijäpuolella tähän ei suinkaan ole ilomielin yhdytty. Mutta kun työnantajapuoli ei ole parempaankaan suostunut, niin on alistuttu tähän. Tässä näkyy nimenomaan suomalaisen työnantajapuolen erittäin suuri vanhanaikaisuus ja konservatiivisuus. Kuten totesin, siellä, missä järjestelyihin vapaaehtoisesti on lähdetty, se ei ole työnantajan vahingoksi tapahtunut.

Kun nyt nimenomaan kokoomuslaiset ja yritysmaailma ovat menossa kipin kapin Eurooppaan suurin piirtein ilman ehtoja, he haluaisivat nimenomaan poimia rusinat pullasta omalta kannaltaan, mutta eivät olisi valmiit toteuttamaan työntekijöiden oikeuksia, henkilöstön oikeuksia. Luulisi, että kun on niin kova into eurooppalaista ja EY-mallia seurata ja mennä sinne mukaan, että oltaisiin valmiit myös työelämää koskevissa säännöksissä ottamaan sieltä oppia ja esimerkkiä. On selvä, ettei kaikissa EY-maissa vielä olla tällä tasolla, mutta monissa kehittyneimmissä eurooppalaisissa teollisuusmaissa henkilöstön edustusoikeudet ovat huomattavasti edellä tässä laissakin ehdotettuja esityksiä. Eräs keskeinen asia on juuri se, minkälaisiin yrityksiin edustus tulee. Ihmettelen tätä kaksijakoista ja kaksinaamaista politiikkaa.

Ed. Gustafsson: Arvoisa herra puhemies! Ehkä alkuun kannattaa kuitenkin todeta se, kun kuuntelin ed. Stenius-Kaukosen puhetta, että nykyinen hallitus on tehnyt enemmän työelämän uudistamisen hyväksi kuin muutamat muut hallitukset ovat yhteensä parin vuosikymmenen aikana saaneet aikaiseksi.

Nyt on kaluttu luuta eri yhteyksissä pitkään. Luu on henkilöstön määrä. Henkilöstön raja 150 on korkea. On tietysti totta, että mitä pienempi yritys, sitä vähemmän on tarpeita järjestää osallistuminen juuri tällä tavalla. Mutta nähdäkseni yritysten optimikoko alkaa jo olla reilusti alle tuon 150:n. Joskus takavuosina muistaakseni Rosenlew määritteli yrityksen optimikooksi noin sata henkeä. Eräs johtamistaidon konsultti määritteli sen jokin aika sitten 64:ksi. Olennaista on se, että tietyillä toimialoilla yrityskoko todella jatkuvasti pienenee ja tämä tehdään käytännössä yhtiöittämällä ja siirtämällä yritysten osatoimintoja alihankkijoille. Tulevaisuutta ajatellen näyttäisikin siis siltä, että lakia tullaan soveltamaan vain keskisuurissa ja suurissa yrityksissä. Toisaalta, niin kuin ed. Louvokin totesi, jos lain perusajatus on ymmärretty oikein, sitä tullaan soveltamaan ja käyttämään tämän lain asettaman rajan alapuolellakin.

Lakiesityksessä on henkilöstöedustajan toimivaltaa rajattu. Edustajalla ei ole oikeutta käsitellä johdon valintaa. Minä ymmärrän tämän rajauksen tänään, mutta pitkällä aikavälillä se ei välttämättä ole kovinkaan perusteltu. Tietämäni mukaan Ruotsin kokemukset tältä osin viittaavat siihen, että juuri yrityksen johdon valinnasta on tullut yksi kaikkein keskeisimpiä kysymyksiä sikäläisessä hallintoedustuksessa. Erityisesti tietyissä kriisiyrityksissä johdon valintaan on joudut-

tu keskittymään melkoisestikin. Periaatteessa näin tulisi ollakin. Jos todelliseen vaikuttamiseen pitkällä aikavälillä pyritään, tuota kohtaa kannattaa miettiä.

Sosiaalivaliokunta on mielestäni perustellusti huomauttanut edustajaa koskevasta kansalaisuusrajoitteesta, johon myös ed. Stenius-Kaukonen puheessaan kajosi. En tiedä, onko asialla lyhyellä aikavälillä kovinkaan suurta käytännöllistä merkitystä, mutta periaatteelliselta ja pitkän aikavälin kannalta ajatellen tuon rajoituksen voisi mielestäni poistaakin. Olisihan se jonkinlainen liikahdus todelliseen kansainvälistymiseen edes teoriassa. Joskus tulevaisuudessa saatan kuvitella tilanteen, jossa suomalaisessa yrityksessä henkilöstöedustajana istuu kielitaitonsa, kokemuksensa ja valmiuksiensa puolesta paras mahdollinen henkilöstöedustaja, olipa hänen kansalaisuutensa mikä tahansa, ed. Aittoniemi. (Ed. Aittoniemi: Mitä se tähän kuuluu?) — Kyllä se kuuluu.

Luettuani lähinnä devalaisten sosiaalivaliokunnan mietintöön jättämän vastalauseen totesin, että en oikeastaan periaatteessa ole mistään kohdasta eri mieltä. Ongelmallisinta nyt vain lienee se, että tämän päivän Suomessa lakia ei siinä muodossa, kuin deva haluaa, saataisi aikaiseksi. Luulen, että esimerkiksi yrityksen johdon valinta on suomalaiselle työnantajalle ja etenkin työnantajajärjestöille sellainen periaatekysymys, jossa he eivät tule antamaan periksi kovinkaan helposti, eivät ainakaan näissä poliittisissa oloissa ja voimasuhteissa, joissa nyt elämme.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Minusta ed. Gustafsson ja ed. Stenius-Kaukonen ruotivat varsin perusteellisesti ne heikkoudet, jotka sisältyvät tähän lakiin henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa. Omalta osaltani toteaisin sen, että jäin ihmettelemään, minkä vuoksi suomalainen malli jäi sittenkin niin kauas esimerkiksi siitä tasosta, joka on pohjoismainen taso henkilöstön osallistumisesta yrityksen hallintoon. (Ed. Gustafsson: Minä juuri sanoin sen!)

Olisin toivonut, että myös tässä suhteessa olisi tapahtunut harmonisointia työelämän uudistamisessa siitä lähtökohdasta, että toisaalta on tunnustettu työelämän uudistamisen tarpeet ja merkitykset jo yhteistoimintalaissa ja siellä määritelty, että yhteistoimintalakia sovelletaan yrityksissä, joissa on 30 työntekijää. Tuntuu tässä tilanteessa perin hämmästyttävältä, se, että nyt raja on määräytymässä 150 työntekijään. Tämähän tietää sitä, että noin kaksi miljoonaa palkansaajaa jää tämän lainsäädännön ulkopuolelle riippumatta siitä, että on mahdollisuus myös sopia toisenlaisestakin käytännöstä.

Sopimismenettelyn mahdollisuus tietysti toisaalta voi johtaa siihen, että meillä muodostuu hyvin erilaista käytäntöä. Tietääkseni joissakin suuryrityksissä ennen tämän lain antamista on jo vapaaehtoisesti eri järjestelyin sovittu henkilöstön osallistumisesta yrityksen hallintoon, joka lähtee hyvin läheltä sitä tasoa, jota yhteistoimintalaki on. Mielestäni ne epäkohdat, jotka kiistatta ovat tulleet esille, olisi pitänyt käsittelyn aikana korjata ja parantaa tätä lakia.

Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen käsittelyn pohjaa koskevaa ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 50. (Koneään. 1)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 § hyväksytään keskustelutta.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että 2 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana: "Tätä lakia sovelletaan sellaiseen suomalaiseen osakeyhtiöön, osuuskuntaan ja muuhun taloudelliseen yhdistykseen, vakuutusyhtiöön, liikepankkiin, osuuspankkiin sekä säästöpankkiin, jonka työsuhteessa olevan henkilöstön määrä Suomessa säännöllisesti on vähintään 30."

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Stenius-Kaukosen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 60. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

3 §, 1 §:n edellä oleva väliotsikko, 4 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 5—9 §, 5 §:n edellä oleva väliotsikko, 10—16 §, 10 §:n edellä oleva väliotsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 32
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 12
Suuren valiokunnan mietintö n:o 45

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 45. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 6 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 45
Lakialoitteet n:ot 15 ja 24
Toivomusaloite n:o 713/1988 vp.
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 13
Suuren valiokunnan mietintö n:o 46

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 46. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Koistinen: Arvoisa puhemies! Ylimääräistä rintamalisää maksetaan rintamasotilaseläkelain 9 a §:n mukaan niille rintamalisän saajille, joille maksetaan myös kansaneläkkeen lisäosaa. Hallituksen esityksessä, jota nyt käsitellään, esitetään, että tämä ylimääräinen rintamalisä on 17,5 prosenttia kansaneläkkeen lisäosasta.

Kuitenkin, arvoisa puhemies, ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan mietintöön liittyvään vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus, joka perustuu ed. Maijalan lakialoitteeseen n:o 24, jonka mukaan ylimääräinen rintamalisä on 30 prosenttia maksettavan lisäosan määrästä, ja koska ylimääräisen rintamalisän määrä on sidottu saajan tuloihin, vähimmäismäärä on 50 markkaa kuukaudessa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Koska tästä asiasta on perusteellisem-

min keskusteltu jo ensimmäisessä käsittelyssä, ei ole tarpeen toistaa niitä perusteluja, joiden vuoksi kannatan ed. Koistisen ehdotusta. Perustelut löytyvät sosiaalivaliokunnan mietinnöstä, johon koko oppositio on jättänyt yhteisen vastalauseen.

Eläketaso pienimmissä eläkkeissä on ylimääräisen rintamalisänkin kanssa vielä hyvin vaatimaton. Pienimmillään kokonaiseläkkeessä 500 markan rintamalisänkin kanssa, vaikka se ei vielä edes siihen ulotu, päästään 2 300 markkaan; ehkä 2 600—2 800 markkaa on kokonaiseläke, siis pelkkä kansaneläke plus nämä rintamalisät. Se on kyllä niin vaatimaton taso tämän päivän Suomessa, että suurempia korotuksia tarvitaan, jos hallitus on tarkoittanut tosissaan otettaviksi ne lupaukset, joita rintamaveteraaneillekin on tehty.

Kannatan siis ed. Koistisen tekemää ehdotusta käsittelyn pohjasta.

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Haluan huomauttaa ed. Stenius-Kaukoselle ja myös ed. Koistiselle, että kyllä tämä hallitus on rintamaveteraanien, veteraanien ja sotainvalidien eteen tehnyt enemmän kuin monet monet hallitukset aikaisemmin. Aivan niin kuin hallintoedustuslaissa täällä todettiin juuri, että tämä hallitus on tehnyt enemmän kuin on tehty 20 vuoteen työelämän uudistamisessa, aivan sama pitää paikkansa myös veteraanien suhteen.

Meillä sosiaalivaliokunnassa ministeriön edustaja totesi, että nyt on pienempituloisten veteraanien perusturvaa parannettu niin, että pelkän kansaneläkkeen varassa olevien veteraanien perusturva nousee kaikkien lisien kanssa lähelle 3 000:ta markkaa. Silloin kyllä voi sanoa, että perusturvan parantaminen on aloitettu nyt veteraaneista. Tämä on erittäin hyvä parannus.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kun ed. Louvo puhuu, että päästään lähelle 3 000:ta markkaa, hän puhuu ykköskuntaryhmän yksinäisestä eläkkeensaajasta, kansaneläkeläisestä. Mutta on muistettava, että kakkoskuntaryhmän eläkeläispuoliso saa noin 500 markkaa vähemmän kuin ykköskuntaryhmän yksinäinen, joten taso, mistä lähdetään, on edelleen erittäin matala eikä sillä tule toimeen kunnolla tänä päivänä.

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Haluan todeta ed. Stenius-Kaukoselle, että kyllä olen ehdottomasti sitä mieltä, että nimenomaan yksinään elävän pelkän kansaneläkkeen varassa olevan eläkeläisen perusturvaa pitää parantaa ja myös tasoa nostaa. Siinä on todellinen ongelma ja aukkokohta tällä hetkellä.

Ed. Mäkipää: Herra puhemies! Minun hallituspuolueen edustajanakaan on turha väittää, että ylimääräinen rintamalisä on riittävä, mutta tästä on hyvä jatkaa, ja on odotettavissa, että ensi vuonna saadaan taas hieman lisää rintamaihmisille.

Mutta se ihmetyttää, että keskustapuolue on täällä vaatimassa 30 prosentin nostoa kansaneläkkeen lisäosaan, kun rintamaveteraaniasiain neuvottelukunnassa keskustapuolueen edustajat vastustivat 30:tä prosenttia. Haluan huomauttaa, että keskustapuolue ei tiedä, mitä oikea ottaa ja vasen antaa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Koistinen ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Koistisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa-ja 54 ei-ääntä; poissa 62. (Koneään. 3)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

9 a §.

Keskustelu:

Ed. Koistinen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen muodon, mikä on vastalauseessa ja sen pohjana olevassa lakialoitteessa n:o 24 eli: "Ylimääräinen rintamalisä on 30 prosenttia maksettavan lisäosan määrästä. Sotilasvammalain mukaista elinkorkoa saavan ylimääräinen rintamalisä määräytyy kuitenkin sen suuruisesta lisäosasta, joka maksettaisiin, jos mainittua elinkorkoa ei olisi otettu huomioon lisäosaa määrättäessä. Ylimääräinen rintamalisä maksetaan kuitenkin aina vähintään 50 markan suuruisena."

Puhemies: Huomautan ed. Koistiselle, että ehdotusta ei voida ottaa äänestettäväksi, koska tämä asia on käsittelyn pohjaa koskeneessa äänestyksessä juuri ratkaistu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Pykälä hyväksytään.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset laeiksi työttömyysturvalain 22 §:n ja työttömyyskassalain muuttamisesta sekä laiksi koulutus- ja erorahastosta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 46
Lakialoite n:o 25/1987 vp.
Toivomusaloitteet n:ot 927, 1000 ja 1033/1987 vp. sekä 664 ja 760/1988 vp.
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 47

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 47. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Eduskunnan perusturvatyöryhmä jätti 2.6.1989 kaikkien eduskuntaryhmien puheenjohtajille omat ehdotuksensa perusturvan kehittämisestä. Tämä työryhmä pantiin pystyyn työttömien valtakunnallisen toimikunnan lähetettyä kyselykirjelmät kaikille eduskuntaryhmille ja kaikkien ryhmien niihin vastattua. Sen jälkeen työttömät tulivat kysymään, että kun kaikilla on näin myönteinen suhtautuminen esimerkiksi työttömien peruspäivärahaan ja yleensä toimeentulon parantamiseen, niin mihin toimenpiteisiin eduskuntaryhmät nyt aikovat ryhtyä toteuttaakseen kannanottonsa. Tämän seurauksena nimettiin eduskuntaryhmien toimesta eduskunnan perusturvatyöryhmäksi nimetty työryhmä. — Toivon, että ed. Skinnari ei poistu paikalta.

Kun esitykset luovutettiin kaikkien eduskuntaryhmien puheenjohtajille, tunnelma oli varsin harras ja historiallinen. Ed. Hietalan puheenvuoron muistan erityisen hyvin viime kesäkuulta. Hän totesi, että kun tässä nyt on näin historiallisesta tilanteesta kysymys, että ensimmäisen kerran on työryhmä, jossa kaikkien eduskuntaryhmien edustajat ovat mukana, niin kyllä varmasti näillä esityksillä, mitä työryhmä on tehnyt, on erittäin hyvät mahdollisuudet mennä eteenpäin ja tulla huomioon otetuksi vuoden 1990 budjetissa, jota silmälläpitäen ne oli laadittu. Vuoden 1990 budjetti on tehty, ja työttömyysturvaa ei ole parannettu markallakaan eikä perusturvaa muutenkaan kovin paljon joitakin pieniä korjauksia, enemmän väliinputoajatilanteiden korjauksia, lukuunottamatta.

On puhuttu ylimääräisten rintamalisien korottamista, ja siinä on tullut korjauksia. Se on selvä, mutta se on kulkenut eri asiana. Siitä ei perusturvatyöryhmässä puhuttu mitään, koska siinä on omat neuvottelukunnat ja muut elimet, jotka ovat niitä asioita olleet vaatimassa korjattavaksi.

Tupo-ratkaisuun liittyi kohta, jonka mukaan työttömyysturvan peruspäivärahaa korotetaan peräti 2 markalla heinäkuun alusta,

ja sitten on luvassa toinen korotus: 3 markkaa heinäkuun alusta 1991. Voi tietysti olla tyytyväinen siihen, että ensimmäisen kerran tupo-ratkaisuun on otettu työttömyysturvan peruspäivärahan tasokorotus, koska aikaisemmin ammatilliset keskusjärjestöt ovat olleet erittäin nihkeitä peruspäivärahan korottamiseen. Heitä on kiinnostanut ainoastaan ansioturvan kehittäminen, mutta ei peruspäivärahan korottaminen.

Näiltä ammatillisilta keskusjärjestöiltä Akavalta, STTK:lta, TVK:lta ja SAK:lta on valiokunnassa kerta toisensa jälkeen perätty, miksei niitä kiinnosta niiden ihmisten asema, jotka ovat kaikkein heikoimmilla eivätkä ole ammattiliittojen tai ansioon suhteutetun päivärahan ulkopuolella useinkaan omasta syystään. Vaaditaan 6 kuukauden työssäolo, ennen kuin on mahdollisuus saada ansioon suhteutettua päivärahaa. Näistä peruspäivärahan saajista on suurin osa nuoria. Näin ollen ei ole lainkaan ristiriitaista, että peruspäivärahaa esitetään korotettavaksi, ei luulisi olevan myöskään ammattiliittojen tavoitteiden kannalta.

Nyt on päästy tilanteeseen, että SAK on paljon puhumisen jälkeen vähän kiinnostunut tästä asiasta, ja se on ihan myönteinen asia. Mutta erityisesti STK ja vielä Akavakin ovat olleet antamassa suoraan kielteisiä lausuntoja peruspäivärahan korottamisesta.

Tällä 5 markan tasokorotuksella yhteensä kahtena vuonna ei ratkaista peruspäivärahan tason alhaisuuden ja riittämättömyyden ongelmaa. Sen takia, kun tällainen todella historiallinen työryhmä teki esityksensä ja ne otettiin niin lämpimästi vastaan, olisi todella kuvitellut, että jotain katetta näillä kauniilla puheilla on. Mutta kun tätä asiaa valiokunnassa käsiteltiin, niin kyllä havaittiin, että mitään katetta hallituspuolueiden edustajien lupauksilla ei ole. (Eduskunnasta: Ovat unohtaneet!) — Eivät he niitä unohtaneet ole, koska ne on muistutettu heidän mieliinsä.

Muistutanpa nyt muidenkin edustajien mieleen, mitä tämä kuuluisa perusturvatyöryhmä sanoi työttömyysturvan osalta. Lopussa on kohta Johtopäätökset, jossa lukee näin: "Työryhmä ehdottaa kiireellisinä toteutettavaksi seuraavat toimenpiteet: 1. Työttömyysturvan peruspäivärahan määrää on kiireellisesti korotettava. Ensimmäisessä vaiheessa peruspäivärahan taso on korotettava sellaiseksi, että työtön ei joudu jatkuvasti turvautumaan toimeentulotukeen. Puolison tulojen vaikutus päivärahan saamiseen tulee asteittain poistaa." Sitten on neljä muuta kohtaa, mutta nyt puhumme työttömyysturvasta.

Se ongelma, mikä peruspäivärahaan liittyy, on nimenomaan, että nämä ihmiset joutuvat juoksemaan luukulta toiselle. Se hermostuttaa, totta kai, työttömiä itseään kaikkein eniten, mutta se hermostuttaa myös sosiaalitoimiston, Kelan, työvoimatoimiston ja jopa verotoimiston virkailijoita, kun he joutuvat näiden ihmisten kanssa asioimaan ja käyttämään aikaa siihen, että ensin näille ihmisille annetaan työttömyyspäiväraha, josta on otettu vero. Koska päiväraha on riittämätön, he joutuvat menemään sosiaalitoimistoon toimeentulotukea hakemaan. Vuorenvarmasti yksinäinen työtön saa sosiaalitoimistosta vähintään sen verorahan takaisin.

Mitä järkeä tässä on, minä kysyn. Voiko joku vastata, että tämä on järkevää toimintaa ja vastaa niitä hienoja tavoitteita, mitä juuri täällä kuulimme hallituksen esittävän, kun käsittelimme hallintoselontekoa. Ehkä voisimme tämän hyväksyä, jos tämä on ainoa tapa, millä hallitus kykenee työllisyyttä maassa turvaamaan, niin että on edes sosiaalitoimiston ja Kelan virkailijoilla töitä. Mutta tiedämme, että näin ei ole, vaan sosiaalityöntekijöillä olisi yllin kyllin tärkeämpää tehtävää. Heidän pitäisi käyttää aika ennalta ehkäisevään sosiaalityöhön, jota he todella haluaisivat tehdä ammattikoulutuksensa mukaisesti sen sijaan, että joutuvat toimimaan pelkästään automaattisina rahan laskijoina.

Kaikkein tärkein asia tässä tietysti on se, että työttömille on erittäin nöyryyttävää, että heitä juoksutetaan tällä tavalla luukulta toiselle. Viisi vuotta asiasta on puhuttu. Viimein pitäisi tämä ongelma, edes tämä pieni asia, korjata niin, ettei näitä ihmisiä juoksuteta paikasta toiseen. Se taso, minkä toimeentulotuki antaa, ei toden totta ole niin korkea, että sillä kukaan rupeaisi juhlimaan.

Tiedän, että täällä on aivan turha puhua mitään ja vedota kansanedustajiin, että he toimisivat järkevästi ja omantuntonsa ja perustuslain mukaisesti. Mutta en voi olla tuomatta tätä asiaa esille, koska tässä mielestäni kärjistyvät kaikki ne ongelmat, joiden kanssa me eduskunnassa joudumme työsken-

telemään. Tähän kiteytyy koko se turhautuneisuus, joka kansanedustajalle tulee vuosia täällä oltuaan. Mitään sellaista, mistä olemme yhtä mieltä ainakin sanoissa, ei voida toteuttaa, kun tulee päätöksenteon hetki.

Jotta tämä asia korjaantuisi, ehdotamme, että peruspäiväraha korotetaan tässä vaiheessa 130 markkaan päivässä. Kun sitä maksetaan viideltä päivältä nykyisten säännösten mukaan, ei ole vielä mikään huimaava se taso, mille se nousee. Se nousee noin 2 300 markkaan nettona käteen kuukaudessa. Onko se sellainen taso, että sitä ei voi työttömälle peruspäivärahan saajalle turvata? Lakitekstiin ehdotamme 124 mk, koska laki on kirjoitettu siten, että siihen tulee lisäksi vielä indeksikorotus heinäkuun 1 päivästä elikkä 130 mk päivässä.

Toisena asiana esitämme muutoksen työttömyyskassalakiin. Hallitus esittää tasausjärjestelmää, jolla esitetään parannettavaksi sellaisten työttömyyskassojen asemaa, joiden aloilla työttömyys on suuri. Tämä on hyvä korjaus, mutta toteutustapa ei tyydytä työttömyyskassoja, koska nyt lähdetään siitä, että valtion tulo- ja menoarvioon varataan määräraha ja valtio voi suorittaa jäsenmaksujen tasausta. Työttömyyskassat haluaisivat, että tästä olisi selkeät säännökset ja asia hoituu aikaisempien tilinpäätöstietojen mukaisesti. Tämä olisi työttömyyskassojen toiminnan ja myöskin valtion rahoituksen kannalta järkevää, mutta ennen kaikkea tarpeen työttömyyskassojen toiminnan turvaamiseksi. Sen vuoksi ehdotamme työttömyyskassalain 19 a §:n muutoksen, jolla tämä asia hoidettaisiin kuntoon.

Herra puhemies! Kolmantena tähän sisältyy laki koulutus- ja erorahastosta. Tämä pitää sisällään aikuiskoulutuksen tukemista, siis henkilöille, jotka ovat joutuneet työttömiksi aiotaan uuden lain mukaan ryhtyä maksamaan korvausta. Tämä on hyvä ehdotus, ja sitä kannatamme. Tässä yhteydessä emme siihen esitä minkäänlaisia muutoksia.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin olen pahoillani, etten päässyt kuulemaan kaikkea, mitä ed. Stenius-Kaukonen esitti. Mutta kun vaalipiirin kunnat vaativat Eurooppa 4 -tietä Päijänteen länsipuolitse, pitää olla hoitamassa myös näitä paikallisia asioita.

Mitä tulee perusturva-asiaan, olen kyllä ed. Stenius-Kaukosen kanssa samaa mieltä, että tässä pitäisi päästä eteenpäin. Nähtävästi en kuitenkaan omassa ryhmässäni ole pystynyt ilmentämään itseäni niin vihaisesti ja olemaan siten tämän asian puolesta kuin ed. Stenius-Kaukonen äänenkäytöllisesti ja muutoin pystyi tämän asian esittämään.

Joka tapauksessa mietintöön on jälleen kerran kirjattu, että työttömyysturvan parantamista on jatkettava osana kansalaisten perustoimeentuloturvaa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan on vuoden 1991 tulo- ja menoarviossa tarkoitus edelleen korottaa työttömyysturvan perusturvaa. Työttömyysturvan peruspäivärahan nostaminen on tärkeä osa kansalaisten vähimmäistoimeentuloturvaa. Hallituksen on jatkettava toimenpiteitä työttömyysturvan peruspäivärahan korottamiseksi.

Vanha kulunut sanonta siitä, että esitys on oikean suuntainen, mutta riittämätön, pätee erityisesti tässä asiassa. Kyllä minusta pitäisi Suomessa päästä eroon tästä noin 2 000 markkaa saavien ryhmästä, joka joutuu riittämättömän työttömyysturvan tai muun sosiaaliturvan takia tarpeettomasti turvautumaan toimeentulotukeen, joka sekään ei ole riittävä.

Ed. Rinne (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ammattiyhdistysliikkeeseen tämä prässäys on jossakin määrin nyt vaikuttanut. Pieni korotus tupon kautta on saatu aikaiseksi, mutta tämän talon porvareihin ei minkäänlainen prässäys kyllä vaikuta. On aivan sama, missä asemassa, millä tavalla ihmiset syrjäytyvät ja heidät lyödään täydestä osallisuudesta ulos. Aivan samanlaista oli silloin, kun kepu oli vetämässä näitä hommia. Muistan sen aivan loistavasti, koska olin niillä aloilla työssä. Se oli vähintään yhtä karsas kuin on kokoomusporvari aina silloin, kun on syrjäytetyn ihmisen asiasta kysymys. Kyllä minä olen toivoni siinä suhteessa menettänyt, että vaikka kuinka surkeaan asemaan osa ihmisistä ajettaisiin, se ei tämän talon porvareita tule herättämään.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valiokunnassa yritin kyllä ensin vedota edustajiin ja muistuttaa siitä, mitä olimme yhdessä esittäneet, koska perusturvatyöryhmän jäsenistä suurin osa oli sosiaalivaliokunnan jäseniä. Yritin

kyllä puhua kauniisti, mutta vetoaminen ja kauniisti puhuminen ei johtanut minkäänlaisiin tuloksiin. Eräät muut valiokunnan jäsenet totesivat, että on hävytöntä, millä tavalla tähän asiaan suhtaudutaan. Olen täsmälleen samaa mieltä.

Niin kuin sanoin, mielestäni tässä asiassa kiteytyy se, millä tavalla meillä suhtaudutaan työttömiin. Työttömät eivät kiinnosta tipan tippaa erityisesti kokoomuspuolueen edustajia. He eivät kanna minkäänlaista huolta siitä juuri nyt, kun työttömyys on onneksi saatu alhaisemmalle tasolle, tosin osittain niin, että pakkotyöllistämällä on saatu pudotetuksi ihmisiä kokonaan pois työttömyysturvan piiristä, kuten Hämeen työvoimapiirissä juuri maanantaina kuulimme.

Ed. Skinnari vetosi valiokunnan lausumaan, tai tämähän ei ole edes lausuma. Me yritimme, että tehdään edes ponnen muotoon velvoite hallitukselle siitä, että peruspäivärahaan tulee tasokorotus. Hallituspuolueethan eivät hyväksyneet sitä. He eivät olleet valmiit edes velvoittamaan hallitusta tässä asiassa. Me kyllä tiedämme, miten ponsille vuosien varrella on käynyt. Sen takia tietysti toivomme, että joskus valiokunta ottaisi sen aseman, mikä meille kuuluu ja päättäisimme, jos vuosia toistamamme esitykset eivät mene eteenpäin, käyttää itse valtaa. Tässä me emme todellakaan vielä olisi menneet kovin pitkälle hallituksen varpaille, vaikka olisimmekin nostaneet työttömyysturvan peruspäivärahaa enemmän kuin hallitus esitti.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä on moneen kertaan vaatinut tällä vaalikaudella perusturvauudistusta. Muun muassa ed. Juhantalon nimissä on jätetty viime vuoden valtiopäivillä laaja lakialoite. Kun se lähetettiin sosiaalivaliokuntaan, sosiaalivaliokunta äänestyksen jälkeen päätti, ettei sillä ole aikaa paneutua perusturvaongelmiin.

Työttömät ovat yksi ryhmä vähäosaisista kansalaisista. Kun nyt peruspäiväraha työttömyysturvassa kohoaa 2 markalla, on vähän vaikea konkretisoida, mitä 2 markalla nykyisin saa. Sillä kai saisi yhden postimerkin, mutta niitäkin on kohta vaikea maaseudulla hankkia.

Tulemme kannattamaan ed. Stenius-Kaukosen muutosehdotuksia. Lopuksi toivon, että ed. Rinne myös äskeisen puheenvuoronsa jälkeen niitä kannattaisi.

Ed. Mäkipää: Herra puhemies! Peruspäiväraha on todella puhuttanut paljon. Vaikka olen hallitusrintamassa mukana äänestämässä hallituksen puolesta, niin ainakin asiantuntijoiden mukaan ongelmana on nyt se, että ansioon suhteutettu päiväraha suurimmillaan on 600 markkaa, kun tavalliset köyhät työttömät joutuvat kippuroimaan 97 markan turvin. Jos me olisimme todella solidaarisia työttömiä kohtaan, jotka ovat 97 markan ihmisiä, pitäisi kerta kaikkiaan ruveta toimenpiteisiin, joilla voitaisiin ansioon suhteutettu päiväraha romuttaa. Tämän seurauksena jokainen työtön voisi saada 150—200 markkaa päivässä, jolla jokainen voi tulla toimeen.

Ed. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Mäkipäälle vieressäni toteaisin, että käytännön toimenpiteisiin voidaan ryhtyä nyt, kun tästä asiasta äänestetään. Eduskunnalla on kaikki mahdollisuudet asia hoitaa, kun vain poliittista tahtoa löytyy.

Ed. Kankaanniemi: Herra puhemies! Olen myös sosiaalivaliokunnassa jättänyt vastalauseen tähän mietintöön ja siinä esittänyt, että korotus nyt, kun asia on auki, tehtäisiin hieman järkevämmällä ja vastuuntuntoisemmalla tavalla eli nostettaisiin peruspäivärahan täysi määrä 124 markkaan päivältä. Muistettava on, että peruspäiväraha maksetaan viideltä päivältä viikossa. Tällöin korotus vastaa suurin piirtein sitä tasoa, jolle useat hallituspuolueidenkin edustajat ovat erilaisissa kyselyissään ja aloitteissaan halunneet sen nostaa.

Uudistus, jota hallitus esittää, on tänä vuonna 2 markkaa, ja hallitus sitonut itsensä ensi vuonnakin 3 markan korotukseen. Tämä on varsin hämmästyttävää ja suoraan sanoen jopa häpeällistä. Ilmeisesti on unohdettu, että tässä maassa on todella vielä työttömiä, jotka elävät peruspäivärahan varassa. Tällä ei tule toimeen, ja kun tällä ei tule toimeen, joutuu hakemaan muualta puuttuvaa toimeentuloa ja hakee sen kuntien sosiaalitoimistoista. Kunnat maksavat huomattavan osan sosiaalitoimen menoista ja toimeentulotuesta. Tätä kautta valtio on

siirtämässä vastuuta työttömyydestä kunnille yhä enemmän.

Tiedämme toki, että perustoimeentulo on yhä kalliimpaa. Täällä on nostettu liikevaihtoveroa. Täällä on tehty ratkaisuja, jotka ovat rasittaneet työttömien toimeentuloa. Nyt on paikallaan korottaa heidän peruspäivärahaansa.

Ed. Zyskowicz: Arvoisa herra puhemies! Ed. Gustafsson aikaisemmin totesi, että tämä hallitus on tehnyt enemmän työelämän uudistamiseksi kuin monet aikaisemmat hallitukset yhteensä. Ed. Louvo totesi, että tämä hallitus tehnyt enemmän rintamaveteraanien aseman parantamiseksi kuin monet aiemmat hallitukset yhteensä. Kieltämätön tosiasia myös on, että tämä hallitus on onnistunut työttömyyden vähentämisessä paremmin kuin monet aiemmat hallitukset yhteensä. Huoli työttömien toimeentuloturvasta on toki perusteltu, mutta tällaisena aikana, jolloin maassa itse asiassa vallitsee hyvin laajasti myös työvoimapula, on myös kannettava huolta siitä, miten pystyttäisiin työttöminä olevia ihmisiä saamaan hakeutumaan sellaiseen koulutukseen ja uudelleenkoulutukseen, joka mahdollistaisi työllisyyden ja työvoimapulan pienentämisen.

Ed. Rinne: Herra puhemies! Kuvittelin, että kepun hurskastelu ja kaksinaamaisuus rajoittuisi vain luonnonsuojelun puolelle. Siellähän se esiintyy vihreämpänä kuin vihreät, mutta niin kuin tässä salissa on nähty, on kaikkien ympäristökielteisin puolue. En malta olla käyttämättä tätä puheenvuoroa sen takia, että on todella kokemukset edellisen hallituksen, lähinnä ministeri Pekkalan toimista. Kun vähänkin yritettiin saada työttömän asia kuntoon, niin joka asiassa keskustapuolue painoi aina vastaan. Niin pientä asiaa ei ollut, jos syrjäytetyn ihmisen asialla oltiin, että aina keskustapuolue ei olisi runtannut vastaan. Siis todella runttasi.

Ed. Zyskowiczille sanoisin sen verran, että eivät kyllä yhtään hiukkaa koulutukseen hakeutumista auta nämä toimeentuloturvan muutokset. Kyllä se lähtee ihmisistä itsestään ainakin silloin, kun koulutus onnistuu. Jos on motivaatio, silloin se onnistuu, mutta jos sitä ei ole ja sitä yritetään jollakin vippaskonstilla muuttaa, se ei kyllä kestävällä tavalla onnistu.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ed. Zyskowiczin puheenvuoro paljasti sen kokoomuslaisen ajattelutavan, mikä tässä hiertää kivenä kengässä, miksi työttömien asemaa ei haluta parantaa. He kuulemma vieroksuvat työtä. Tämähän oli kuultavissa ed. Zyskowiczin puheenvuorosta.

Meillä on kehitetty ammatillisia koulutusjärjestelmiä ja opintososiaalista tukea. Ne ovat erittäin hyviä, mutta se ei oikeuta jättämään peruspäivärahan varassa olevia ihmisiä, jotka nyt saavat 95 markkaa ja hallituksen esityksen plus indeksikorotuksen jälkeen heinäkuun alusta 103 markkaa päivässä. Se on 2 200 kuussa, ja kun maksetaan verot, siitä jää noin 1 800 markkaa käteen. Siis 1 800 on se, millä työttömän pitää nyt hallituksen mielestä tulla toimeen. Tämä on niin pieni tulo, että aina he ovat oikeutettuja toimeentulotukeen.

Luulisi, että ed. Zyskowiczkin perustuslakivaliokunnan puheenjohtajana olisi valmis voittamaan tämän luukulta toiselle juoksuttamisen ongelman, koska perustuslakivaliokuntakin on tehnyt varsin hyviä kannanottoja ja lausumia perusturvan kehittämisestä erinäisissä yhteyksissä. Mutta tämä osoittaa, että perustuslakivaliokunnassakin ne ilmeisesti tehdään vain edustajien mielen rauhoittamiseksi, että he voivat näyttää niitä äänestäjille, mutta ei ole tarkoituskaan toteuttaa näitä esityksiä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

22 §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että 1 momentti saa saman sanamuodon kuin I vastalauseessa.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Alarannan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Stenius-Kaukosen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 50 ei-ääntä; poissa 73. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

19 a §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen sanamuodon, joka sillä on I vastalauseessa.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Alarannan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Stenius-Kaukosen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 81 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 71. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän kolmannen lakiehdotuksen 1—8 §, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotukset laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 41
Lakialoite n:o 25
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Nyt ensimmäisessä käsittelyssä oleva lakiesitys sisältää mm. maastohenkilöautojen verotuksen korottamisen. Valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt asiaan huomiota ja edellyttää hallituksen seuraavan veronkorotuksen vaikutuksia maahan tuotavaan autokantaan. Mietinnössä todetaan lisäksi, että mikäli maahan ryhdytään tuomaan riittävän alhaisen päästötason saavuttavin katalysaattorein varustettuja bensiinikäyttöisiä maastohenkilöautoja tai päästötasoltaan vastaavia dieselkäyttöisiä maastohenkilöautoja, olisi valiokunnan käsityksen mukaan harkittava mahdollisia verotuksellisia toimenpiteitä. Hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että maastohenkilöautojen veroprosentin korotus 30:stä 50 prosenttiin tehdään siksi, ettei maastohenkilöauto olisi taloudellisesti edullisempi muihin henkilöautoihin verrattuna.

Puhun nyt sellaisen kansalaisryhmän puolesta, joka joutuu hankkimaan käyttöönsä suurikokoisen auton, ja tämä ryhmä on monilapsiset perheet. Sen jälkeen kun säädettiin turvavyöpakko, ovat tällaiset perheet hankkineet hyvin paljon juuri maastohenkilöautoja. Mielestäni olisi perusteltua, että monilapsiset perheet saisivat näitä maastohenkilöautoja käyttöönsä edullisemmin kuin muut kansalaiset. Tämä olisi yksi konkreettinen tapa harjoittaa lapsiystävällistä politiikkaa.

Puolustusministeri Ole Norrback on sanomalehtien mukaan äitienpäiväpuheessaan esittänyt, että lapsiperheiden äänioikeutetut vanhemmat voisivat äänestää myös lastensa puolesta yleisissä vaaleissa. Tämä ei ole uusi esitys. Ministeri Norrback on tehnyt saman esityksen, jonka hänen alaisensa kenraali Aimo Pajunen ja Pajusen johtama Lasten ääni — Barnens röst -niminen yhdistys on jo aikaisemmin tehnyt, ja nämäkin ovat matkineet Mannerheimin Lastensuojeluliiton vielä vanhempia esityksiä.

Mutta ministeri Norrback perusteli äitienpäiväehdotustaan näin: "Tällainen järjestelmä ainakin pakottaisi poliitikot ottamaan huomioon lapsiperheiden tarpeet." Olen aikaisemminkin tältä paikalta todennut, että itse en kannata tällaista lasten äänioikeutta, mutta toivon, että eduskunta erilaisissa yhteyksissä harkitsisi lapsiperheiden tarpeiden huomioon ottamista. Tässä olisi yksi sopiva tilanne.

Mielestäni asiaa tulisi selvittää ja etsiä sellainen menettely, jolla esittämäni asia voitaisiin käytännössä hoitaa. Samanlaista menettelyä on nyt jo esimerkiksi vammaisuuden perusteella käytännössä harjoitettu. Halusin kertoa tämän ennakkotietona siksi, että aion lakiesityksen kolmannessa käsittelyssä esittää ponsilauselmaa, jotta esittämääni asiaa ryhdyttäisiin selvittämään.

Ed. Wasz-Höckert: Fru talman, rouva puhemies! En lähde kommentoimaan ministeri Norrbackin kannanottoja. Totean kuitenkin, että hyvinvoivassa naapurimaassamme Ruotsissa lasten asemaa pidetään niin heikkona, että Ruotsin Lastenlääkäriyhdistys, jonka kunniajäsen olen, on tehnyt jo 5—6 vuotta sitten vakavan esityksen siitä, että lapsiperheille annetaan yksi ylimääräinen ääni poliittisissa vaaleissa. En mitenkään kuvittele, että tämä olisi hyvä malli meille. Mutta haluan kuitenkin alleviivata, että lasten asemaa on pidemmällä tähtäimellä parannettava meidänkin maassamme.

Fru talman! Jag ville såtillvida delta i diskussionen att den här idén om att ge en extra röst åt barnfamiljer i politiska val egentligen kommer från Sverige, där Sveriges barnläkarförening allvarligt har tagit i saken och det bevisar ju bara det att man i Sverige, som ju ändå är något slags modelland inom socialpolitiken, anser att barnen inte mår bra och att man bör ge större möjligheter åt dessa familjer att påverka beslutsfattandet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 (HE n:o 258/1989 vp.)

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi tiistaina kello 14, kyselytunti tänään kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 14.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola